

УДК 81'373:070

Навальна Марина Іванівна,
доктор філологічних наук,
професор,

Особливості функціонування запозичених лексем у мові українських засобів масової інформації

У статті проаналізовано найуживаніші іншомовні лексеми в мові сучасних українських засобів масової інформації.

Завдання статті – розглянути тематичну спрямованість іншомовних лексем, визначити їхню стилістичну роль, а також указати на неусталеність написання окремих запозичень.

Для вивчення іншомовної лексики в мові української періодики початку ХХІ ст. використано як основні метод *спостереження* та *описовий* метод. На різних етапах дослідження послуговувалися методом *функціонального* аналізу для визначення стилістичного навантаження лексичних одиниць.

Слова іншомовного походження – невід'ємна частина української лексики. Цьому, безумовно, сприяють позамовні чинники: курс на інтеграцію України в ЄС, процес глобалізації, перебудова економіки, орієнтація на країни Заходу спричинили тісну взаємодію українського народу з народами світу.

Як засвідчує мова сучасних засобів масової інформації, запозичення проникають до різних сфер діяльності суспільства: економічної, суспільно-політичної, наукової, культурної, освітньої, до засобів зв'язку, до побуту тощо. Унаслідок активного запозичення іншомовних лексем можемо мати загрозливу мовну ситуацію: функціонування у мові дублетів, збільшення кількості небажаних омонімів, запозичення власних назв без перекладу, запозичення слів, що мають на меті імітувати чуже.

Нерідко запозичення в українській мові мають різне написання, що засвідчує неусталеність правописних норм, що потребує наступних наукових розвідок.

Ключові слова: мова засобів масової інформації; лексичні запозичення; тематичні групи; стилістична роль; особливості написання.

1. Вступ.

Специфіка словникового складу української мови на сучасному етапі її розвитку полягає не тільки у великій кількості власне українських слів, а й передусім у значній кількості іншомовних запозичень. Запозичення – це цілком природний і закономірний процес, характерний для будь-якої розвиненої мови. Хоча процес запозичення є нормальним явищем для всіх мов, але на початку ХХІ ст. спостерігається тенденція до посиленого запозичення іншомовних слів, більшу частину з яких становлять англіцизми. Тому функціонування слів іншомовного походження є одним з **актуальних** напрямів дослідження сучасних українських мовознавчих студій.

Лексеми англomовного походження почали з'являтися в українській мові ще у ХІХ ст., але тоді процес їхнього запозичення ще не відзначався такою інтенсивністю. Проникнення англіцизмів активізувалося наприкінці ХХ ст., що було пов'язане з процесом розширення та зміцнення економічних, політичних, міжнародних культурних контактів, швидким розвитком науки й техніки та появою великої кількості нових реалій в усіх сферах життя суспільства. Активний процес входження іншомовних слів до української мови триває й до нині.

Мета статті – проаналізувати найуживаніші іншомовні лексеми в мові сучасних українських засобів масової інформації.

Завдання статті – розглянути тематичну спрямованість іншомовних лексем, визначити їхню стилістичну роль, а також указати на неусталеність написання окремих запозичень.

2. Теоретичне підґрунтя (огляд літератури і попередніх досліджень з цієї чи суміжної проблематики).

Проблеми лексичних запозичень (функціонування іншомовної лексики в різних терміносистемах; причини проникнення іншомовних запозичень; аспекти змін семантичної структури запозичених слів та особливості їхньої семантичної адаптації тощо) розглядають такі сучасні лінгвісти: Л. М. Архипенко [1], І. С. Грицай [2], Н. В. Гудима [3], Л. Р. Дускаєва [4], Т. Б. Лукінова [5], Л. Д. Малевич [6], Ю. О. Молоткіна [7], Т. М. Полякова [8], В. П. Сімонок [9], С. А. Федорець [10] та ін. Проте функціонування нових запозичень у мові засобів масової інформації потребує додаткових досліджень.

3. Методи дослідження.

У статті для вивчення іншомовної лексики в мові української періодики початку ХХІ ст. використано як основні метод *спостереження* та *описовий* метод. На різних етапах дослідження послуговувалися методом *функціонального* аналізу для визначення стилістичного навантаження лексичних одиниць.

4. Результати і обговорення.

У виокремленні запозичень із мови українських сучасних засобів масової інформації спостерігаємо різну тематику публікацій.

Досить поширеним у мові мас-медіа є запозичення політичного спрямування *лобі* (англ. *lobby* – коридор). Цей термін позначає скоординовану практику обстоювання інтересів чи чинення тиску на законодавців і чиновників неурядовими організаціями, фінансово-промисловими групами чи етнічними спільнотами на користь того або іншого рішення. Вважається, що цей термін походить від практики відвідувати депутатів у Центральному Вестибюлі Британського Парламенту (англ. *Central Lobby*). В українській мові це запозичення звузило свою семантичну структуру, оскільки в мові-джерелі воно також використовується для найменування кімнати в Британському Парламенті, де проводять зустрічі урядовці та для позначення приміщення при вході в готель або будь-якої іншої великої будівлі. В українській мові лексема *лобі*

вживається здебільшого у стосунку до політичних діячів: «система контор і агентів монополій при законодавчих органах, що чинять тиск на законодавців і чиновників на користь того або іншого рішення» [11, 494]. Напр.: *«Лобі Юлії Тимошенко – йдеться про просування у США «боротьби із пропагандою Росії та Китаю», «фінансової підтримки» та «енергетичної незалежності» України коштами із офшору»* («Українська правда», 27.10.2016).

Часте вживання запозичення **лобі** в мові засобів масової інформації призвело до утворення від нього похідних, напр.: *лобізм* «діяльність, поведінка лобістів» [11, 494], *лобіст* «особа, що знаходиться на службі якої-небудь великої монополії, за допомогою якої здійснюється тиск на законодавців і державних чиновників в інтересах цієї компанії» [11, 494], а також ознаки, дії, процеси та стани: *лобістський, лобіювати, лобіювання* та ін. Напр.: *«Показана актуальність лобіювання як важливого інституту демократичної політичної системи...»* («Дзеркало тижня», 23.09.2017); *«Тому лобіювати інтереси Януковича, який 3,5 роки йшов до асоціації з ЄС і на шляху до цього прийняв чимало законних актів, ніхто не захотів..»* («День», 4.04.2018) та ін.

Аналізовані лексеми функціонують у мові сучасних засобів масової інформації безвідносно до законодавчої чи політичної діяльності, напр.: *«У торговельних рядах продавці лобіюють інтереси один одного»* («Газета по-українськи», 12.02.2018); *«Студентське лобіювання набирає обертів»* («Україна молода», 11.09.2017) та ін.

Широковживаним стає в економічній тематиці англіцизм **ф'ючерс** (англ. *future* – майбутнє). Це стандартний документ, який засвідчує зобов'язання придбати цінні папери, товари або кошти у визначений час та на визначених умовах у майбутньому. Це запозичення має свої похідні, утворені афіксальним способом (напр. прикметник **ф'ючерсний**), що свідчить про його поступове освоєння в системі української мови. Напр.: *«Ціна листопадових ф'ючерсів на нафту марки WTI зросла на 0,95% - до 50,77 долара за барель»* («Українська правда», 26.10.2016); *«Станом на 07.57 вартість травневих ф'ючерсів на північноморську нафтову суміш марки Brent опускалася на 0,89% – до 41,22*

долара за барель» («Українська правда», 23.03.2016); «В Україні запрацювали перші торги **ф'ючерсами** на поставку зерна» («Економічна правда», 2.08.2017); «Нацбанк України погодив ПАТ «Українська біржа» зразкові форми **ф'ючерсних** контрактів на курс долар США – українська гривня, а також на ціну однієї тройської унції афінованого золота» («Економічна правда», 29.12.2014); «З 11 червня 2013 року на Московській біржі можна буде купити **ф'ючерсний** контракт на валютну пару гривня-долар за 15% від вартості валюти» («Економічна правда», 30.05.2013).

Активно використовується у сучасних кримінальних хроніках англіцизм **гангстер** (від англ. **gangster** – член банди жорстоких злочинців). Термін «**гангстер**» як правило застосовується відносно членів кримінальних організацій США, Італії, Мексики, Японії та ін. Ця лексема стала популярною в часи Сухого закону в США і була пов'язана з боротьбою поліції проти злочинних організацій, які заробляли контрабандою алкоголю, проституцією та азартними іграми. Проте в українських кримінальних хроніках він використовується не лише для позначення членів злочинних угруповань, а й для звичайних правопорушників (часто дрібних злочинців чи хуліганів), напр.: «**Гангстер** у берцях! У Києві «бомбанули» ювелірну крамницю» («Магнолія», 20.02.2012); «На Донеччині 10-річний «**гангстер**» під загрозою рушниці пограбував 11-річну дівчинку» («Магнолія», 12.04.2012); «До рук Донецької міліції потрапив серійний грабіжник. Вже встановлено, що в нього на рахунок п'ять нальотів на магазин. В усіх фігурувала зброя. Видало **гангстера** відео з камери спостереження» («Надзвичайні новини», 27.07.2012); «У Запоріжжі завелися **гангстери**: грабують аптеки й супермаркети» («Свідок», 07.04.2010).

Англіцизм **гангстер** настільки активно освоївся в кримінальній тематиці, що від нього утворилися похідні слова. Так, прикметник **гангстерський** вживається в українських кримінальних новинах для опису процесу з'ясування стосунків та розв'язування конфліктів в злочинному середовищі, який зазвичай супроводжується насильством, бійками та вбивствами, напр.: «Хто б міг подумати, що така тиха вулиця Троїцька у селі Білогородці стане місцем

гангстерських розбірок» («Надзвичайні новини», 15.12.2016); «Гангстерська стрілянина у Київській області» («Надзвичайні новини», 15.12.2016); «Гангстерські розбірки навіть у маленьких містах – перш ніж відкрити двері перевірте чи немає розтяжки з гранатою» («Надзвичайні новини», 03.03.2017).

Від слова **гангстер** також утворюються різноманітні новотвори – складні слова з однією частиною неіншомовною, напр.: *«В Броварах затримали двох гангстерів-близнюків» («Свідок», 23.06.2010); «У місті під Києвом піймали гангстера-веселуна: з посмішкою на обличчі чоловік пограбував місцевий банк, а всі 6 тисяч вкрадених грошей спустив на сауну з повіями» («Максимум в Україні», 16.11.2013).*

Активізувався в останні роки англіцизм **снайпер** (від англ. *sniper* – той, хто стріляє в людей з місця, де його не бачать). Здебільшого запозичення *снайпер* вживається в значенні «стрілець, що володіє мистецтвом влучної стрільби» [11, 1155], напр.: *«Щоби не провокувати злочинця, заручники мовчки виконували усі його вимоги, наприклад, постійно мінялися місцями у машині аби ускладнити роботу снайперам» («Надзвичайні новини. Підсумки», 25.02.2017).*

Але цей англіцизм може вживатися в сюжетах про людей, які використовують зброю для вирішення власних проблем, крім того від нього також можуть утворюватися нові словосполучення, що свідчить про його переконливе освоєння системою української мови, напр.: *«На Житомирщині бабка-снайперка воює з сусідами» («Надзвичайні новини», 31.08.2016); «В Одесі розшукують «снайпера», який полює за перехожими, що справляють свою нужду у під'їздах» («Надзвичайні новини», 04.04.2013).*

Лексема *снайпер* функціонує і в переносному значенні «той, хто досяг великого вміння, високої майстерності» [11, 1155], напр.: *«Майстер справжній «снайпер», він влучно і безпомилково бачить рідкісні ювелірні вироби» («Україна молода», 23.04.2017).*

Після реформи правоохоронної системи України у 2015 році, коли на базі міліції було утворено Національну поліцію, в українській мові почало активно вживатися запозичення **кон**. **Кон** (англ. **Cop**) – це поширена у США назва поліцейського. В Україні це слово також стало застосовуватися до всіх працівників нової реформованої поліції, відповідно воно часто з'являється в кримінальних новинах, напр.: *«Озвірілого терориста спробував спинити поліцейський, який охороняв будівлю Парламенту, але **кон** отримує удари ножем і гине»* («Надзвичайні новини», 23.03.2017); *«Впродовж дня вони патрулювали вулиці Хмільника й зупиняли чемних водіїв та пішоходів! **Кону** дякували їм за дотримання правил безпеки й дарували цукерки»* («Свідок», 30.12.2016); *«Разом із **конами** місто прочісують рятувальники – шукають смертельний метал»* («Надзвичайні новини», 24.03.2017); *«У покинутому автомобілі **кони** знайшли пістолет, а також мисливські набойі 12-го калібру»* («Надзвичайні новини», 24.03.2017).

Проте, останнім часом слово **кон** набуває негативної конотації як в суспільстві, так і в текстах кримінальних новин. Незважаючи на реформу, свавілля поліцейських ще досі є поширеним явищем в Україні. Працівники поліції нерідко зловживають своїм службовим становищем і часто самі чинять протиправні дії, тим самим дискредитують правоохоронні органи. Запозичення **кон** тепер все частіше асоціюється не з особою, яка повинна дбати про безпеку громадян, а швидше з тими, хто сам становить небезпеку для людей, адже працівник поліції має більше повноважень та впливу, ніж звичайна людина. У кримінальних сюжетах спостерігається тенденція до використання англіцизму **кон** у негативному контексті, коли йдеться про вчинення злочинів чи різноманітних порушень самими ж правоохоронцями. Все це сприяє змінам соціальної конотації цього запозичення та виникнення недовіри до працівників поліції серед громадян. *«На що здатен безнадійно закоханий **кон**? Обережно дивіться на жінок у присутності поліції. Останні можуть покалічити»* («Надзвичайні новини», 23.03.2017); *«Але поки що у відкритому провадженні відповідати має звичайний хлопець, до речі, учасник АТО. Йому інкримінують*

завдання правоохоронцеві тілесних ушкоджень, але ж **коп**, схоже, не був при виконанні та й без жінки тут не обійшлося» («Надзвичайні новини», 23.03.2017); «Чим відзначилися **копи** в перший рік своєї роботи? Поганим також!» («Надзвичайні новини», 05.12.2016). «На Харківщині відсвяткувати день поліції **копи** вирішили «під шашличок». І наче, що ж тут такого особливого – мають право відзначити професійне свято. Щоправда, апетит у поліцейських був надмірним – щоби мангали не простоювали полісмени викрали ціле стадо отаких от «Маньок» («Надзвичайні новини», 05.12.2016); «Немає показників – вибий зізнання. У Запоріжжі **копи** професійно вибивали свідчення» («Надзвичайні новини», 05.12.2016); «Шестеро **копів** втихомирили п'яного дебошира назавжди. Безпомічного у кайданках били, а потім розстріляли – на очах дружини, дітей та сусідів» («Надзвичайні новини», 05.12.2016); «Звідки перевертні у реформованій поліції? **Копи** відбирають чужі квартири та грабують людей на вокзалі» («Надзвичайні новини», 01.03.2017); «У Хотині **копи** зупинили двох хлопців на авто через габарит, який не горів. І зрештою копи розбили автоматом скло в машині та силоміць витягли водія й неповнолітнього пасажирів» («Свідок», 11.10.2016).

Від запозичення коп можуть утворюються складні слова із негативними значеннями, напр.: «Після розправи полісмени втекли, а потім був бунт місцевих – якби не колеги **копів-садистів** їх би просто розірвали» («Надзвичайні новини», 05.12.2016); «Батько загиблого поліцейського охоронця Сергія Орлова знайшов підтвердження того, що затримані його сином **копи-розвідники** начебто грабували княжичівські елітні маєтки» («Надзвичайні новини», 12.12.2016).

Нерідко в кримінальній тематиці автори використовують англіцизм **селфі** (від *selfie*, *self* – сам, само – вид фотографії, автопортрет, зроблений за допомогою камери смартфона, фотоапарата чи веб-камери). **Селфі** стали популярними завдяки розповсюдженості соціальних мереж. Люди, прагнучи зробити оригінальне та красиве фото, вдаються до різноманітних способів, часом небезпечних, а інколи й фатальних. Тому англіцизм **селфі** все частіше

натрапляємо в текстах кримінальних хронік, напр.: *«Аналіз даних про смертність від нападу акул і смерті в результаті спроби зробити **селфі** – невтішні. Від **селфі** гинуть у 1,5 разів більше, підрахувало видання Iwashable»* («24 канал», 22.09.2015); *«В Одесі дівчина випала з вікна багатоповерхівки під час спроби зробити **селфі**»* («ТСН», 24.03.2017); *«За півроку через **селфі** загинули 50 людей»* («Знаї.ua», 07.07.2016); *«Він виліз на вагон-цистерну і його вразило струмом. Не виключено, що юнак хотів зробити **селфі**»* («Версії.if.ua», 09.03.2017); *«В Одесі школяра вдарив струм у 27 тисяч вольт під час спроби зробити **селфі** на залізниці»* («ТСН», 02.09.2016).

У розважальних телепрограмах українського телебачення активно функціонує лексема **флешбек** (від англ. flashback – ретроспективний кадр). Це слово вживається для позначення зворотного кадру, ретроспективи, сцени з минулого, оформленої як спогад та вмонтованої у потік поточної розповіді чи зображення. Напр.: *«Народ, якщо ви забули – **флешбек** з минулого про ту урочисту мить, про яку зараз говорить Артур»* (ТСН, 28.11.17); *«**Флешбек** з 90-х: 10 ключових робіт українського медіа-мистецтва того часу»* («День», 12.03.2018). Подекуди аналізована лексема вживається авторами в англійській графіці, напр.: *«Проект «**FLASHBACK**. Українське медіа-мистецтво 1990-х» продовжує лінію виставок в Мистецькому арсеналі, присвячених історії сучасного українського мистецтва – іменам, явищам, школам, періодам»* («Україна молода», 13.07.2017).

Однак це запозичення, окрім поданого вище значення, має ще одне: *«раптовий, дуже чіткий спогад про минулу подію чи період, зазвичай неприємний чи болісний»*, напр.: *«**Флешбек** виникає в чуттєвій пам'яті через півроку після отриманої психічної травми і характеризується «спалахом», появою певної картинки, епізоду з травматичної ситуації, якому зовсім не надали значення в момент травматизації»* («День», 23.06.2017) та ін.

Нерідко запозичення різної тематики в мові засобів масової інформації різняться написанням. Наприклад, лексема *cheesecake* («солодкий торт, головним інгредієнтом якого є вершковий сир») у текстах мас-медіа має два

варіанти написання, хоча очевидно, що слово підпадає під «правило дев'ятки» [12, 101], пор.: «Приготувати **чізкейк** в домашніх умовах зовсім нескладно, потрібно лише знати деталі, які сприяють правильному виготовлення цього чудового пирога» («Сніданок з 1+1», 07.06.2016); «Смачний і вельми простий рецепт **чизкейка** в домашніх умовах буде під силу будь-якій господині» («Gazeta.ua», 25.12.2016).

Дискусійним є питання щодо графічної передачі літери *g*. Одні автори передають її за допомогою української літери *г*, інші – *г*. Прикладом цього є англіцизм, який походить від слова *couch surfing* («диванний серфінг – онлайн мережа пошуку безкоштовного житла для мандрівників»), пор.: «Разом з тим, **каучсерфінг** – це не лише дармовий спосіб перебування в іншій країні. В першу чергу, це обмін культурним досвідом і можливістю зануритися в іншу країну» («24 канал», 21.07.2015); «Ніколи раніше не думала, що хороший **каучсерфінг** може завадити автостопу, але в Нідерландах саме це з нами і трапилося» («Волинські новини», 07.01. 2015).

По-різному в словах іншомовного походження передають літеру *h*, так слово *harassment* («агресивний тиск або залякування – психологічний тиск, цькування, домагання сексуального характеру») українською мовою передається двома варіантами – *харасмент* та *гарасмент*, пор.: «Перша в Україні спроба позиватися до суду з вимогою покарати начальника за **харасмент** відбулася восени 2009 року, коли харків'янка Світлана Поміляйко подала позов проти свого патрона – італійця Марко Бонаді» («Жіночий консорціум України», 15.02.2016); «**Гарасмент** має прояви – надсилання листів на домашню чи електронну адресу, телефонні дзвінки, грубі жарти, непристойні жести та натяки, поширення чуток серед рідних, сусідів, ін.» («AntiDi.org.ua», 22.10.2016).

Невирішеним залишається написання складних іменників, запозичених з англійської мови – разом, через дефіс чи окремо. Прикладом цього є англіцизми, які походять від слів *handmade* («зроблений руками» – «речі, зроблені вручну без використання механізованих технологій»), *must-read*

(«обов'язковий до прочитання» – «літературний твір, який варто прочитати»), *food court* («харчовий майданчик у торговому центрі»). Вони в українській мові пишуться по-різному, пор.: *«Домашній хенд мейд розкриває внутрішній світ людини, душа переповнюється дивовижними відчуттями»* («Hand Made – все про рукоділля», 10.02.2016); *«Хобі як бізнес: подружжя з України започаткувало виробництво хенд-мейд іграшок у Кракові»* («УНІАН», 05.10.2016); *«Складаючи свій мастрід – список книг для читання влітку цього року, рекомендуємо звернути увагу на шість книжкових новинок на будь-який смак»* («НВ STYLE», 10.06.2016); *«Тримати цю книжку в руках – вишукане задоволення для будь-якого інтелектуала, та й для кожної освіченої людини. Маст рід цієї осені»* («Газета Дзеркало Тижня», 18.09.2015); *«До списку увійшли як популярний маст-рід, так і елітарна «високолоба» література»* («24 канал», 31.12.2015); *«Також там працюватиме резиденція Святого Миколая, ярмарок народних майстрів і зона фуд-корт, колесо огляду, 2 гірки та карусель»* («UNN», 19.12.2016); *«Цього року організатори вже традиційного Різдвяного ярмарку розділили його територію на три локації – місця для продажу сувенірної продукції, фудкорт на Новому бульварі та дитячу локацію на Михайлівській»* («Перший Житомирський інформаційний портал», 10.01.2017).

5.Висновки.

Слова іншомовного походження – невід'ємна частина української лексики. Їх запозичення тісно пов'язане з історією нашого народу, що на різних етапах формування та розвитку власної державності вступав у багатоманітні політичні, соціально-економічні та культурні відносини з іншими народами світу і, таким чином, збагачував та змінював свою мову. Процес запозичення з англійської мови зараз став інтенсивним як ніколи. Цьому, безумовно, сприяють позамовні чинники: курс на інтеграцію України в ЄС, процес глобалізації, перебудова економіки, орієнтація на країни Заходу спричинили тісну культурну, політичну та соціально-економічну взаємодію українського народу з народами світу.

Як засвідчує мова сучасних засобів масової інформації, запозичення проникають до різних сфер діяльності суспільства: економічної, суспільно-політичної, наукової, культурної, освітньої, до засобів зв'язку, до побуту тощо. Унаслідок активному запозиченню іншомовних лексем можемо мати загрозову мовну ситуацію: функціонування в мові дублетів, збільшення кількості небажаних омонімів, запозичення власних назв без перекладу, запозичення слів, що мають на меті імітувати чуже.

Нерідко запозичення в українській мові мають різне написання, що засвідчує неусталеність правописних норм, що потребує наступних наукових розвідок.

6.Подяки.

Висловлюємо вдячність Ю. О. Молоткіній за сприяння та консультування у підготовці матеріалу до друку.

Список літератури

1. Архипенко Л. М. Іншомовні лексичні запозичення в українській мові: етапи і ступені адаптації (на матеріалі англіцизмів у пресі кінця XX – початку XXI ст.) : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01, Харків, 2005. 314 с.
2. Грицай І. С. Мовні особливості сучасних засобів масової інформації [Електронний ресурс] / І. С. Грицай. – Режим доступу: http://xn--e1aajfpcds8ay4h.com.ua/files/image/konf%209/konf%209_5_9.pdf. (дата звернення 11.07.2018).
3. Гудима Н. В. Семантична адаптація запозичених лексем у сучасній українській літературній мові // Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Філологічні науки. 2013. Вип. 32(1). С. 27–31.
4. Дускаєва Л. Мовна структура новинних текстів мережевих видань // Вісник Львівського університету. Серія журналістика. 2013. Вип. 37. С. 390–396.
5. Лукінова Т. Б. Українська лексика: семантичні зміни в запозичених словах // Мовознавство. 2013. № 2–3. С. 18–38.

6. Малевич Л. Д. Мовна і позамова детермінованість процесів термінологічного запозичання. Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Сер. : Філологічна. 2010. Вип. 14. С. 411–415.

7. Молоткіна Ю. Різні способи написання новітніх англіцизмів в українській мові. Науковий вісник Дрогобицького Державного Педагогічного Університету імені Івана Франка. Серія «Філологічні науки». Мовознавство. 2017. Вип. 7. С. 119–123.

8. Полякова Т. М. Лексичне запозичення *niar* у російському публіцистичному стилі (на матеріалі російськомовних ЗМІ останнього десятиліття ХХ – початку ХХІ ст.). Мовознавство. 2002. № 4–5. С. 66–72.

9. Сімонок В. П. Семантико-функціональний аналіз іншомовної лексики в сучасній українській мовній картині світу. Х.: Основа, 2000. 332 с.

10. Федорець С. А. Англійські запозичення в мові сучасної української реклами : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : [спец.] 10.02.01 «Українська мова». Харків, 2005. 18 с.

11. Великий тлумачний словник сучасної української мови / [уклад. і голов. ред. В.Т.Бусел.] – К. : ВТФ «Перун», 2002. – 1440 с.

12. Український правопис / АН України, Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні; Інститут української мови 4-те вид., випр. й доп. К.: Наук. думка, 1993. 240 с.

Навальная Марина Ивановна,
доктор филологических наук,
профессор,

Особенности функционирования заимствованных лексем в языке украинских средств массовой информации

В статье проанализированы наиболее употребляемые иностранные лексемы в языке современных украинских средств массовой информации.

Задачи статьи – рассмотреть тематическую направленность иностранных слов, определить их стилистическую роль, а также указать на неустойчивость написания отдельных заимствований.

Для изучения иностранной лексики в языке украинской периодики начала XXI века. использовано в качестве основных метод *наблюдения* и *описательный* метод. На разных этапах исследования пользовались методом *функционального анализа* для определения стилистической нагрузки лексических единиц.

Слова иностранного происхождения – неотъемлемая часть украинской лексики. Этому, безусловно, способствуют внеязыковые факторы: курс на интеграцию Украины в ЕС, процесс глобализации, перестройка экономики, ориентация на страны Запада вызвали тесное взаимодействие украинского народа с народами мира.

Как показывает язык современных средств массовой информации, заимствования проникают в различные сферы деятельности общества: экономической, общественно-политической, научной, культурной, образовательной, в средства связи, в быт и тому подобное. В результате активному заимствованию иностранных лексем можем быть угрожающая языковая ситуация: функционирование в языке дублетов, увеличение количества нежелательных омонимов, заимствования имен без перевода, заимствования слов, имеющих целью имитировать чужое.

Нередко заимствования в украинском языке имеют разное написание, свидетельствующее о неустойчивости норм правописания, что требует следующих научных исследований.

Ключевые слова: язык средств массовой информации; лексические заимствования; тематические группы; стилистическая роль; особенности написания.

Navalna Maryna Ivanivna

Doctor of Philological Sciences,

Professor

Peculiarities of functioning of borrowed lexical items in language of Ukrainian mass media

The article analyzes the most commonly used foreign-language lexical items in the language of modern Ukrainian mass media.

The object of the article is to study the thematic direction of foreign-language lexical items, to determine their stylistic role, as well as to indicate the instability of spelling of certain borrowings.

The descriptive method and method of observation are used as main in scientific research for the study of lexical items in the language of Ukrainian periodicals of the beginning of the XXI century. At different stages of the research, the method of functional analysis was used to determine the stylistic load of lexical items.

Foreign-language words are an integral part of Ukrainian vocabulary, due to some extralinguistic factors, such as *Ukraine's course towards European integration*, the process of globalization, restructuring of the economy, orientation towards the countries of the West, that have caused a close cultural, political, and social and economic cooperation of the Ukrainians with other nations.

As the language of modern mass media shows, borrowings get into various scopes of society: economic, social and political, scientific, cultural, educational, communication, everyday life etc. Due to the active borrowing of foreign-language lexical items, we can have a threatening linguistic situation: functioning of doublets in the language, increasing the number of unwanted homonyms, borrowing of proper names without translation, borrowing of words that aim at imitating something different.

Often borrowings in the Ukrainian language have different spelling, which proves the instability of spelling and which requires further scientific researches.

Keywords: language of mass media; lexical borrowings; thematic groups; stylistic role; spelling features.

References

1. Arkhypenko, L.M. (2005), *Foreign-Language Borrowings in Ukrainian Language: Stages and Steps of Adaptation (based on materials of aglicisms in press of the end of the XX - the beginning of the XXI century)*, PhD diss. (philol. sci.), Kharkiv, 314 p.
2. Hrytsai, I.S., «Language Peculiarities of Modern Mass Media», available at: http://xn--e1aajfpcds8ay4h.com.ua/files/image/konf%209/konf%209_5_9.pdf (accessed 11 July 2018).
3. Hudyma, N.V. (2013), «Semantic Adaptation of Borrowed Lexical Items in Modern Ukrainian Literary Language», *Scientific Works of Kamianets-Podilskyi Ivan Ohiienko National University. Philological Sciences*, vol. 32(1), pp. 27–31.
4. Duskaieva, L. (2013), «Language Structure of News Texts of Web Publishing», *Herald of Lviv University. Journalism Edition*, vol. 37, pp. 390–396.
5. Lukinova, T.B. (2013), «Ukrainian Vocabulary: Semantic Changes in Borrowings», *Linguistics*, no. 2–3, pp. 18–38.
6. Malevych, L.D. (2010), «Language and Extralinguistic Determinancy of Processes of Term Borrowing», *Scientific Notes of National University «Ostroh Academy». Philological Edition*, vol. 14, pp. 411–415.
7. Molotkina, Y. (2017), «Different Ways of Spelling of New Anglicisms in Ukrainian Language», *Scientific Herald of Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University. Philological Sciences Edition. Linguistics*, vol. 7, pp. 119–123.
8. Poliakova, T.M. (2002), «Lexical Borrowing PR in Russian Publicistic Style (based on materials of Russian mass media of the last decade of the XX – the beginning of the XXI century)», *Linguistics*, no. 4–5, pp. 66–72.
9. Simonok, V.P. (2000), *Semantic and Functional Analyses of Foreign-Language Vocabulary in Modern Ukrainian Linguistic Worldimage*, Osnova, Kharkiv, 332 p.
10. Fedorets, S.A. (2005), *English Borrowings in Language of Modern Ukrainian Advertisement*, Abstract of the PhD diss. (philol. sci.), Kharkiv, 18 p.

11. Busel, V.T. (Ed.) (2002), *Large Explanatory Dictionary of Modern Ukrainian Language*, VTF «Perun», Kyiv, 1440 p.

12. *Ukrainian Orthography* (1993), AN Ukrainy, In-t movoznavstva im. O. O. Potebni, Instytut ukrajinsjkoji movy, 4th ed., Naukova dumka, Kyiv, 240 p.